

SILTA

VALMENNUS

Päihteet ja puheeksiotto

SASKY 8.2.2024

SILTA-VALMENNUSYHDISTYS RY

Tavoitteena tavallinen elämä

Eveliina Ikonen ja Santi Riihijoki
Koulutusnuorille ja nuorten kanssa työskenteleville
Päihheet ja puheeksi otto

Sillan toiminta-ajatus

- Tehtävämme on edistää haavoittuvassa asemassa olevien nuorten, aikuisten ja rikostaustaisten kiinnittymistä yhteiskuntaan parantamalla heidän asumis-, kuntoutumis-, oppimis- ja työllistymismahdollisuuksiaan.
- Olemme aloitteellinen kumppani, silta ja edelläkävijä osallisuuteen, oppimiseen ja työhön.

Tänään

- Puhutaan päihteiden käyttöön liittyvistä ilmiöistä.
- Herätellään keskustelua ja ajatuksia, toivottavasti keskustelu jatkuu oppilaitoksessanne myöhemminkin.
- Tutkitaan omaa päihteiden käyttöä.
- Mietitään tapoja, joilla voisi ottaa asioita puheeksi.

Mitä päihteillä tarkoitetaan?

Päihteitä voidaan luokitella monella eri tavalla, esimerkiksi niiden vaikutusmekanismin tai oikeudellisen aseman mukaan. Suomessa laillisia päihteitä ovat alkoholi, tupakkatuotteet ja kofeiini, kun taas huumeet ovat laittomia päihteitä. Huumeita voidaan luokitella vaikutusmekanismin mukaan kannabinoideihin, opioideihin, stimulantteihin ja hallusinogeenihin.

(YTHS: päihteet ja muut riippuvuuksien aiheuttajat)

Yleisimpiä nuorten käyttämiä päihteitä ovat tupakkatuotteet, alkoholi ja kannabis. Nuore käyttävät kannabiksen ohella myös muita laittomia päihteitä, mutta niiden käyttö on harvinaisempaa.

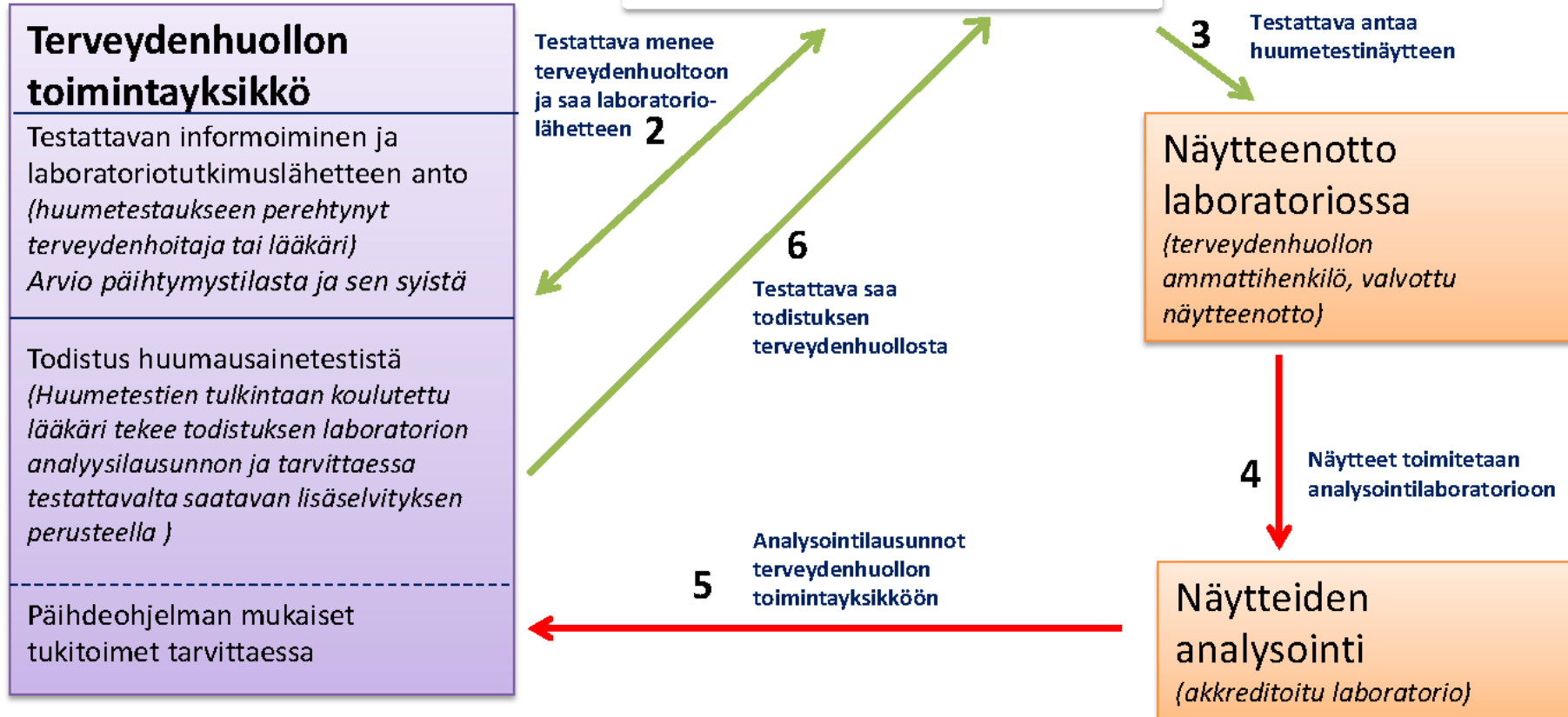
([Mielenterveystalo.fi/nuortenpäihteiden käyttö](https://mielenterveystalo.fi/nuortenpaihteiden_kaytto))

Päihteiden käytön tunnistaminen ja käytännöt oppilaitoksessa.

- Koulun ja oppilaitoksen henkilöstöllä on velvollisuus ottaa päihteiden ja tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö sekä rahapelaaminen puheeksi aina, kun niitä havaitsee tai epäilee. On tärkeää tunnistaa ongelmat ja ohjata lapsi tai nuori tarpeenmukaisesti opiskeluhuoltoon sekä edelleen sosiaali- ja terveyspalveluihin.
- Alle 18-vuotiaan päihteidenkäytöstä ja rahapelaamisesta tulee tehdä lastensuojeluilmoitus, jos se on toistuvaa, muulla tavalla terveyttä ja kehitystä vaarantavaa tai jos lapsen tai nuoren elämäntilanne antaa siihen aiheutta.
- Mitä aiemmin oppilaan tai opiskelijan päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö tai rahapelaaminen otetaan puheeksi, sitä paremmat ovat mahdollisuudet auttaa lasta tai nuorta. On myös tärkeää tunnistaa riskiä lisäävät ja riskeiltä suojaavat tekijät, kuten mielenterveyden haasteet tai ongelmat perheessä.
- **Opiskelun aikainen huumetestaus**
 - Opiskelun aikana tehtävästä huumetestauksesta säädetään niin sanotussa SORA-lainsäädännössä (opiskeluun soveltumattomuuden ratkaisuja) ja annetaan sovellusohjeita vuoden 2015 aikana ilmestyneessä sosiaali- ja terveysministeriön oppaassa SORA-säännösten ja -määräysten toimeenpanosta terveydenhuollossa.

Opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä, työssäoppimisessa tai työharjoittelussa syntyy perusteltu epäily, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena TAI opiskelijalla on riippuvuus huumeista, jolloin opiskelija veloitetaan toimittamaan todistus huumausainetestistä.

Arvioidaan opiskelijan päihtymystila ja ohjataan opiskelija välittömästi terveydenhuollon toimintayksikköön

Laittomuuksiin sekaantuminen ja sen vaikutukset

- Alaikäisenä kokeilut, pahinta jos ei jää kiinni.
- Kun vähän tehnyt jotain laitonta on helpompi tehdä vähän lisää. Samalla sisäistää sen että se on ok. Siitä asteittain helppo mennä syvemmälle ja syvemmälle.
- Huono seura on parempi kuin ei seuraa ollenkaan? Hyväksynnän hakeminen.
- Välittäminen ja uudet piirit, ”mä voin hoitaa”

Päihteiden aiheuttamat ongelmat käyttäjälle

- Taloudelliset ongelmat
- Terveydelliset ongelmat
- Eettiset ristiriidat, epärehellisyys
- Priorisoinnin vääristyminen
- Ajankäytön hallinta
- Toimintakyvyn muutokset
- Ongelmat lähisuhteissa
- Ongelmat koulussa, työssä, asumisessa jne.
- Häpeä, kunnia, maine, pettymys, itsepetos
- Rikolliseen toimintaan osallistuminen

Päihteiden aiheuttamat ongelmat yhteiskunnassa

- Yleinen turvattomuus
- Käyttäjien osalta käyttämättä jääneet resurssit, hukkaan menneet resurssit (koulutus, työ)
- Hoitokulut; sosiaalipalvelut, päihdehoito, sairaanhoito
- Oikeudenkäyntikulut ja rangaistukset

Päihteiden käytön kustannukset yhteiskunnalle (THL)

MITÄ PÄIHTEET JA RIIPPUVUUDET MAKSAVAT YHTEISKUNNALLE?

JOPA
MILJARDI
EUROA

Alkoholin käyttöön liittyvien välittömien haittojen kustannukset yhteiskunnalle olivat vuonna 2016 yhteensä noin 770-960 miljoonaa euroa. ¹⁾

YLI
300
MILJOONAA
EUROA

Huumeiden käyttöön liittyvistä välittömistä haitoista koitui vuonna 2016 noin 300-370 miljoonan euron kustannukset. ¹⁾

Kustannuksia tuli terveydenhuollosta, eläkkeistä ja sairauspäivärahoista, sosiaalipalveluista ja -turvasta, sekä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpidosta, oikeusjärjestelmästä ja vankeinhoidosta tulevista kuluista.

YLI
1,5
MILJARDIA
EUROA

Tupakointiin liittyvät välilliset ja välittömät kustannukset yhteiskunnalle olivat vuonna 2012 noin 1,5 miljardia euroa. ²⁾

¹⁾Päihdetilastollinen vuosikirja 2018 ²⁾Vähänen M:Tupakoinnin yhteiskunnalliset kustannukset ja niiden arviointimenetelmät 2015

Päihteiden aiheuttamat ongelmat kolmansille osapuolille

- Turvattomuus elinympäristössä (sekavat henkilöt, tappelut, liikenne, järjestyshäiriöt, asuinympäristön levottomuus jne)
- Varkaudet, petokset, ilkivalta
- Lasten ja vanhempien väliset hankalat tilanteet
- Lähisuhdeväkivalta, taloudellinen väkivalta
- Välitysjärjestöissä ei reilun kaupan meininkiä-paljon inhimillistä kärsimystä
- Ympäristörikokset esim. huumeiden tuotantoon liittyen
- Rahoitusta rikollisille, terroristeille, diktatuureille

"Kaikki käyttää"- onko totta?

- Kaikille ei tule ongelmaa
- Kukaan ei halua päihdehäiriötä
 - Miksi se sitten tulee?
 - Onko se coolia? Onko joku päihde parempi kuin toinen?
Onko joku hyväksyttävämpi kuin toinen?
 - Päihteiden ihannointi? Päihdemyönteinen kulttuuri
 - Miten itse käytät päihteitä? Onko joku ollut siitä huolissaan?

Maslownin tarvehierarkia

Ihmisen perustarpeet

RAKKAUS JA YHTEENKUULUMINEN

Rakkauden,
läheisyyden,
ihmissuhteiden ja
tuen tarve.

Muiden
huomioiminen ja
huomioiduksi
tulemisen tarve,
muiden
hyväksyntä.
Tarve sisältää
kaikki
ihmissuhteet

ITSEARVOSTUS JA VAIKUTUSVALTA

Itsetunnon,
oman itsen
tärkeyden ja
henkilökohtaisen
vaikutusvallan
tarvet.

Tunne siitä, että on
kykenevä, pystyvä,
arvostettu.
Aikaansaannokset,
huomionosoitusten
tarve.
Oman pystyvyyden
tarve.

VAPAUS

Itsenäisyyden ja
autonomian
tarve. Kyky ja
oikeus vapaaseen
tahtoon,
valintoihin,
luovuuteen,
asioiden
tutkimiseen ja
itseilmaisuuksiin. Riittävä tila itselle.

Vapaa
liikkuminen.

ILO JA ELÄMÄSTÄ NAUTTIMINEN

Iloitsemisen,
nautinnon, pelin,
leikin tarve.
Halu tehdä asioita
sen takia, että ne
ovat
mielenkiintoisia,
puoleensa-vetäviä,
piristäviä.
Uuden oppimisen
halu.

SELVIITYMINEN JA TERVEYS

Hengissä
selviämisen ja lajin
jatkamisen tarve.
Ruuan, veden,
terveyden tarve.
Jatkuvuuden,
tasapainon, ja
turvallisuuden
tarve.
Riittävän
toimeentulon
tarve.

Mitäs ajattelette? Keskustelua puheeksiotosta!

- Mitä tarkoittaa kohtuukäyttö?
- Mitä on päihde?
- Mikä on hyväksyttävää, mikä ei?
- Miksi päihteitä käytetään?
- Mikä on vaikeaa puheeksiotossa?
- Miksi on tärkeää ottaa puheeksi?
- Mikä olisi toimiva tapa puheeksiottoon?
- Miten toivoisit päihteistä puhuttavan ja puututtavan oppilaitoksessasi?

RUOKATUNTI

Maslownin tarvehierarkia

Ihmisen perustarpeet

RAKKAUS JA YHTEENKUULUMINEN

Rakkauden,
läheisyyden,
ihmissuhteiden ja
tuen tarve.

Muiden
huomioiminen ja
huomioiduksi
tulemisen tarve,
muiden
hyväksyntä.
Tarve sisältää
kaikki
ihmissuhteet

ITSEARVOSTUS JA VAIKUTUSVALTA

Itsetunnon,
oman itsen
tärkeyden ja
henkilökohtaisen
vaikutusvallan
tarvet.

Tunne siitä, että on
kykenevä, pystyvä,
arvostettu.
Aikaansaannokset,
huomionosoitusten
tarve.
Oman pystyvyyden
tarve.

VAPAUS

Itsenäisyyden ja
autonomian
tarve. Kyky ja
oikeus vapaaseen
tahtoon,
valintoihin,
luovuuteen,
asioiden
tutkimiseen ja
itseilmaisuuksiin. Riittävä tila itselle.

Vapaa
liikkuminen.

ILO JA ELÄMÄSTÄ NAUTTIMINEN

Iloitsemisen,
nautinnon, pelin,
leikin tarve.
Halu tehdä asioita
sen takia, että ne
ovat
mielenkiintoisia,
puoleensa-vetäviä,
piristäviä.
Uuden oppimisen
halu.

SELVIITYMINEN JA TERVEYS

Hengissä
selviämisen ja lajin
jatkamisen tarve.
Ruuan, veden,
terveyden tarve.
Jatkuvuuden,
tasapainon, ja
turvallisuuden
tarve.
Riittävän
toimeentulon
tarve.

OMA PÄIHTEIDEN KÄYTTÖ- pohdi hetki

- Katso Ihmisen perustarpeet-diaa, millaisia asioita toivoisit itsellesi lisää?
- Oletko käyttänyt jonkin tarpeen saavuttamiseksi päihteitä? Mihin tarpeeseen päihteitä käytät?
- Miten puhut päihteistä?
- Onko päihteiden käytöstä ollut haittaa? Omasta tai jonkun toisen?

Ryhmäpohdintaa!

**Seuraavaksi teidät jaetaan ryhmiin.
Avatkaa padlet, ja tutustukaa Micon tarinaan.
Pohtikaa yhdessä ratkaisuja Micon tilanteeseen
ja vastatkaa padletilla oleviin kysymyksiin!**

<https://padlet.com/eveliinasilvennoinen/oma-taiteellinen-padlet-vzq3z5859kodimln>

Linkit

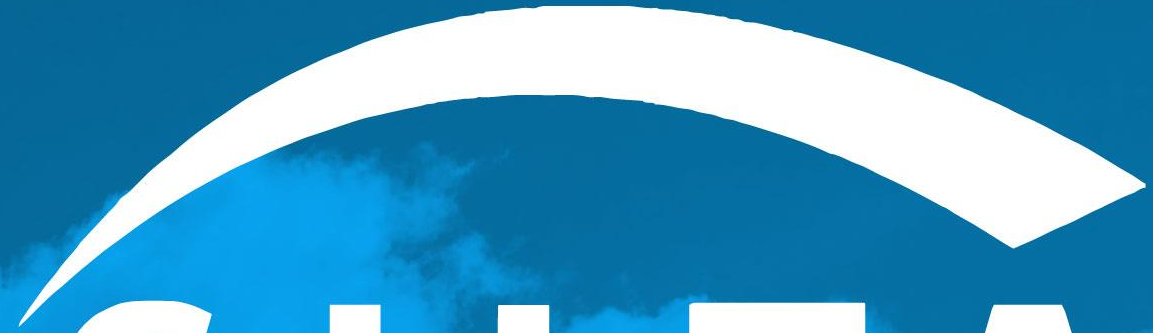
- [Omahoito | Mielenterveystalo.fi](https://mielenterveystalo.fi/omahoito)
- [Testit ja laskurit - Päihdelinkki \(paihdelinkki.fi\)](https://paihdelinkki.fi)
- [Potilaalle \(kaypahoito.fi\)](https://kaypahoito.fi)

SILTA

VALMENNUS

KIITOS!

SILTA

VALMENNUS

